

Eesti majanduslikult iseseisvaks!

Pärnu ühistegelised ettevõtted

1934. a.

A 22626:5

Sf. 13032

Summitas. 15. XII. 34.

Ühistegevusnädala Pärnu korraldava toimkonna väljaanne.

Pärnu Majanduse Ühisus.

Pärnus.

Suurim ja varandusliselt kindlam
ostu-müügijühisus Eestis.

1903. 12

1903. 12

Osakonnad ja ladud Pärnus, Tõstamaal, Pärnu-
Jakobis, Vändras, Vigalas, Suurejõel,
Toris ja Viluveres.

Ühistegevusnädalaks.

Ühistegevus on meie väikesel kodumaal alati olnud rahvusliku elu äratajaks, kindlustajaks ja edasivüjaks. Ühistegevus on meie rahvast aidanud jõukusele ja sellega aluse pannud kultuurile. Sest ilma majandusliku jõukuseta puudub alus, millele rajada rahva vaimne kultuur.

Ühistegevuse mõte peab seepärast tõusma ja jääma ausse.

Ühistegevus põhjeneb mitte sundusel, vaid vabatahtlikul vastastikusel kokkuhoidmisel. Ühistegevus tähendab tööd ja tegevust, mitte ainult enese, vaid ka oma naabri kasuks. Suured sihid saavutatakse ainult ühiselt võideldes ja kokkuhoides.

Pärnu arvukas ühistegelaste pere on äratunnud omavahelise kokkuhoiu määratu tähtsuse ühiste sihtide taotlemisel. Sellest vaimust kantuna on asunud käesoleva ühistegevusnädala korraldamisele.

Eesti rahvas majanduslikult iseseisvaks! Selle hüüdsõna all juhivad ühistegelased rahva laiade hulkade tähelepanu majandusliku võitluse tähtsusele. Kutsume kaasa kõik senised ja tuhanded uued ühistegevuse sõbrad selle hüüdsõna teostamisele.³

Kokkuhoius on jõud ja ühine leplik töö viib sihile!

Olgu tervitatud kõik ühistegevuse senised sõbrad ja tuhanded uued kaasatulijad käesoleva üleriikliku ühistegevusnädala puhul Pärnus ja Pärnumaal!

Ühistegevusnädala
Pärnu korraldav toimikond.

Ühistegevusnädala kava Pärnus 9.—16. dets. 1934. a.

Pühapäeval, 9. dets. kell 1/25 p. l. naisgümnaasiumi saalis.
Ettekande-õhtu.

Kõnelevad: mag. E. Poom, Tartust, teemil „Majanduse, riiklikke ja rahvuslikke ülesandeid seoses meie rahvamajandusliku olundiga“ ja agr. G. Voitka, Tallinnast, teemil „Põllumajanduse saaduste turustamise ülesandeid ja ühistegevuse osa selles“.

Teisipäeval, 11. dets. kell 7 õhtul »Jahtas«, Jannseni tän. 1.
Ühistegeline kõnekoosolek.

Kõnelevad: instr. J. Schoberg teemil „Ühistegevuse ülesandeid kalurite keskel“ ja L.-H. Ü. asjaajaja L. Kangur teemil „Majanduslikke sihtjooni ja meie ühistegevuse areng.“

Neljapäeval, 13. dets. kell 8 õhtul »Endla« saalis.
Perekondlik koosviibimine

kõigile Pärnu ühistegelastele ja nende perekonnaliikmetele. Muusikalisi ettekandeid. Teelaud.

Reedel, 14. dets. kell 7 õhtul Raeküla võimlas.
Ühistegeline kõnekoosolek.

Kõnelevad: Kaland, kooli juhataja O. Akkov teemil „Ühistegevuse ülesandeid kalurite keskel“ ja L.-H. Ü. asjaajaja L. Kangur teemil „Majanduslikke sihtjooni ja meie ühistegevuse areng.“

Pühapäeval, 16. dets. kell 12 »Endla saalis.
Aktus-kõnekoosolek.

Kõnelevad: K. Reimann, Tallinnast, teemil „Omal jõul edasi“.

*Maj. Üh. juhataja J. Jakobson teemil „Ühiskaubanduse osa Eesti majanduslikus arengus.“
L.-H. Üh. asjaajaja L. Kangur teemil „Rahvuslik majandus ja ühistegevuse osa selles.“
Kõnede vahel muusikalisi ettekandeid.*

Ühisp. Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisus

1904 — 1934

Käesoleva sügise 12. augustil möödus kolmkümmend aastat Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse asutamise koosolekust.

Esimene juhatuse koosolek peeti 3. okt. 1904. a., esimene nõukogu koosolek 11. okt. samal aastal.

Ühisuse asutajateks liikmeteks olid: kapt. A. Klein, posti-telegrafi ametnik Mäggi, vann. adv. J. Leesment, praegune E. Panga Pärnu osakonna juhataja M. Kangro, köster A. Jung, kaupmehed J. Linde, A. Nirk, F. Pölde, trükikojaomanik A. Birkhahn, lootsid Laats ja Matsi ja rida teisi Pärnu tookordseid väljapaistvamaid eesti mehi, kes tundsid oma rahaasutuse loomise tarvet.

Panga esimesse juhatusse valiti: kapt. A. Klein, M. Kangro ja H. Mäggi. Nõukogu esimeheks vann. adv. J. Leesment.

Ühisus kasvas järjekindlalt, nii et 1913. aasta lõpul oli ühisuse ümber koondunud juba 977 liiget, hoiusummasid oli kokku toodud 259.275 rbl. ja laene väljaantud 371.469 rbl.

Rasked maailmasõja, Saksa okupatsiooni ja Eesti omariikluse algaastad nõudsid ühisuse tegelastelt väga üksmeelset ja pidevat pingutust, et rahaasutust üleviia neist kibedatest katsumise aastatest, Püsiv töö ja tegevus kandsid vilja. Ühisus kasvas aasta aastalt, võites usaldust ja rohkesti uusi sõpru nii Pärnu linnas kui maal.

1924. a. oli ühispangal liikmeid 648, omakapitale oli Kr. 5.905.28, hoiusummasid Kr. 85.196.95, väljaantud laene Kr. 152.460.10. Nüüd, aastal 1934., s. o. kümme aastat hiljem, on ühispangal liikmeid **1370**, omakapitale **Kr. 120.145.41**, hoiusummasid **Kr. 1.008.603.19**, väljaantud laene **Kr. 885.167.40**.

Liikmeskonnas on enamuses põllumehed ja linna majaomankud, kuid on rohkesti vabaelukutselisi, tööstureid, kaupmehi, kalureid ja teisi.

Ühispank on püüdnud oma rahalist abi ulatada kõikjale, nii maale kui linna, kus seda on vajatud. Aja jooksul on ühisusest arenenud moodne rahaasutus, kes täpselt ja kiiresti toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Pank annab vabalt laene headel kindlustustel ja võtab hoiusummasid vastu makstes tähtajalisel arvel 5%, kuude (hoiu-

kassa) arvel 4% ja jooksva arvel 3%.

Pangal on ühendus üle kogu riigi laialipillatud teiste pankadega, nii et ta saab kiiresti ja täpselt toimetada kõiksuguseid sissenõudmisi ja rahasaatmisi.

Äridele diskonteerib pank vekseid 6½%-ga. Panga teraskambris on saadaval teraslaekad (seifid) väikese tasu eest ja meeldiva välimusega hoiukarbid. Panga kindlustuste depoo on väärtusi **Kr. 1.095.500.**— suuruses summas.

Ühispannga XXXI tegevusaastal on panga eesotsas seisnud juhatus järgmises koosseisus: juhatuse esimees — vann. adv. J. Leesment, abiesimees — dr. H. Uustalu, sekretär — K./s. „Eesti“ Pärnu osakonna juhataja J. Välbe.

Nõukogu on töötanud koosseisus: esimees — H. Sumberg, — P. Linatööstuse A./s. juhataja, abiesimees K. Rumvolt — linnasekretär, liikmed: M. Seiler — Metallit. M. Seileri A./s. juhataja, A. Laane — tööstur, kaupmees, majade- ja laevadeomanik, major J. Pulma — linna revisjonikomisjoni esimees, A. Tammann — hambaarst.

Ühispannga revisjonikomisjoni kuuluvad: J. Pajo — linna tapamaja juhataja, M. Kangro — E. Panga Pärnu osakonna juhataja, J. Kurg, — rahukohtunik.

Ärijuhiks-asjaajajaks on L. Kangur, pearaamatupidajaks Aug. Lossmann.

Ühispank Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse

arveteseis 1. detsembril 1934.

AKTIVA	PASSIVA
Kassa ja hoiuarved	Omakapitalid
Väärtpaberid, välisraha	Hoiusummad
Väljaantud laenud	Riiklikud laenud
Korrespondendid	Korrespondendid
Garantiid	Väljaantud garantiid
Kinnis- ja vallasvara	Tulud
Kulud	Muud passivad
Muud aktivad	
Kokku 1.319.881.59	Kokku 1.319.881.59

Hoiusummade liikumine:

1. jaanuariks 1934 oli hoiusummasid	Kr. 770.144
1. aprilliks	Kr. 881.050
1. augustiks	Kr. 985.086
1. novembriks	Kr. 1.008.603

Kindlustusselts »Eesti«

Pärnu osakond.

Kindlustusselts „Eesti“, asutatud Tartus 1907. a., on teinud üle veerandsaja aasta püsivat tööd meie rahvusliku kindlustuse ülesehitamise alal ja kasvanud nende aastate vältel suurimaks ühistegeeliseks kindlustusettevõtteks meie kodumaal. Liikmete arvult on k./s. „Eesti“ oma 30.000 liikmega kõikidest kodumaa ühissetevõtetest esikohal — seega ka suurima liikmete arvuga ühisus Eestis. Tegevuse hõlbustamiseks on seltsil avatud üle riigi 8 osakonda.

Pärnu osakond, asutatud 1911. a., asub Ühispank Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse juures, Rüütli t. 40. Osakonna liikmete arv tõuseb praegu üle 3000. Seltsi tegevuse iseloomustamiseks tulekindlustuse alal Pärnus olgu mainitud, et ligikaudu pooled Pärnu linna kinnisvaradest, arvult üle 1200, on kindlustatud k./s. „Eesti“ Pärnu osakonnas. Seega on k./s. „Eesti“ Pärnu osakonnast aastate vältel kujunenud otsekui Pärnu oma kindlustusettevõtte. Ka maakonnas tõuseb kindlustuste arv üle 1400.

Teine suurem kindlustuse ala on k./s. „Eestil“ elukindlustus. Sellel alal on „Eesti“ Pärnu osakonnal praegu 752 liiget, kelledel kokku on kindlustatud kapitale ümmarguselt 800.000 krooni suuruses summas.

Käesoleval aastal on osakonna tegevus arenenud eriti edukalt. Nii on tulekindlustuste arv kasvanud üle 500, elukindlustuste arv 173 võrra. Preemiamaksude kogusumma tõuseb osakonnal aasta lõpuks 60.000 kroonile.

Käesoleval aastal on seltsi valitsus seltsi rahaliste summade paigutamiseks teostanud suurema ulatusega ostusid. Nii omandas selts Pärnus, Rüütli tn. nr. 28 asuva endise Uttopärdide 3 kordse kiviehitise ja Viljandis, Lossi tn. asuva endise Sakala Panga hoone. Ühes nendega omab selts praegu mitmes kodumaa suuremas linnas 5 kinnisvara, kokku Kr. 400.000.—väärtuses. Seltsi tagavarakapitalid, preemiate reservid, kahjude tagavarad ja muud ulatuvad praegu 800.000 kr.

Nii näeme, et suurematel kindlustusseltsidel, eriti neil, kes tegutsevad elukindlustuse alal, võivad koguneda meie väikese Eesti kohta juba võrdlemisi suured kapitalid preemiate tagavaradena. Tähtis on siin, kuidas rakendatakse need kapitalid tegevusse, kas meie rahva huvides või vastu. Viimasel juhtumil võib saada Eesti majanduselu omakasuliselt tegutseva kapitali tallermaaks, kus eestlusel sisuliselt väga raske, kui mitte võimatu, on end panna maksma. Ühistegeliste kindlustusettevõtete juures, mida suur liikmeskogu valitseb, võime aga julged olla, et see kapital meile vaenulikuks ei muutu. Seepärast, valitsegu iga eesti mees ja naine oma asjade üle igal alal ise! Selle juhtmõtte on k./s. „Eesti“ esimesena toonud kindlustusalale, ning võtnud omale kohustuseks selle kõrge põhimõtte elluviimiseks hoogsalt ja otsustavalt aidata kaasa.

Nii võib k./s. „Eesti“ Pärnu osakonna arvurikas liikmete pere käesolevaid ühistegelisi pühi kaasaelada suurima rahulolotundega, vaid soovides, et ka need, kes seni selle arvurikka perega pole ühinenud, usaldaksid siia tänasest peale ka omad kindlustused.

Pärnu Eesti Matusekassa.

Pärnu Eesti Matusekassa on asutatud Pärnus 1906. aastal, asutajateks olid: A. Uuehendrik, A. Küng, K. Nurmberg ja J. Värat.

Käesoleval, s. o. 1934 a. on juhatuses J. Kurg, J. Välbe, K. Tohver, J. Klaas ja J. Mikitta.

Revisjonikomisjonis on: J. Sang, A. Küng ja A. Uuehendrik.

Aadress: Pärnus, Ühispank Pärnu Eesti Laenu-HoiuÜhisus.

Pärnu Eesti Matusekassa on pikkamisi, kuid järjekindlalt arenenud, sellest hoolimata, et kassa maailmasõja tagajärjel suuri ainelisi kahjusid kandis kapitalide kaotsimineku tõttu. Pealesõja aastatel on kassa kapitalid järjekindlalt tõusnud ja ulatuvad käesoleval aastal Kr. 3.000.—

Eesti iseseisvusest alates on matmise abirahadena välja makstud 4.923 krooni.

Praegu kassal on liikmeid 94.

Liikme surmakorral makstakse tema pärijatele alates 100 kr. kuni 300 kroonini.

Pärnu Majanduse Ühisus.

Pärnu Majanduse Ühisuse juhatus.

J. Jakobson sekretär-ärijuhataja, A. Viitmann esimees ja J. Pajo abiesimees.

Pärnu Majanduse Ühisus, mis suuremaid ühistegelisi ettevõtteid Eestis, võib varsti tagasi vaadata oma veerandsaja aastasele tegevusele.

Pärnu Majanduse Ühisuse asutamise mõte tekkis Pärnu lähema ümbruse põllumeeste ja linna haritlaste hulgas 1910. a. Erilist hoogu selleks andis asjaolu, et esmajärgu tähtsusega tarvete müük oli tol ajal peasjalikult Saksa suuräride käes. Detsembris 1910. a. peeti „Endla“ ruumides koosolek, kus otsustati Tartu Eesti Majanduse Ühisuse eeskujul asutada Pärnu Majanduse Ühisus. Ühisuse põhikirjale kirjutasiid alla: Jaan Karu, Mihkel Ollino, Johan Jürgenstein, Jaan Leesment ja Johan Hansen. Põhikirja kinnitada oli „heaks arvanud Keisri Majesteet“ Tsarskoje Seloos 16. märtsil 1911. a. Sama aasta mais peeti „Endlas“ esimene peakoosolek, kus 24 osavõtja poolt moodustati esimene juhatus, koosseisus: J. Lasn, H. Reiman ja M. Laarmann. Juulis telliti Tartu E. Maj. Ühisuse kaasal Rootsist esimene laevatäis põllurammu, mis umbes 20⁰/₀ odavamalt müügile lasti, kui Saksa suurkontorite oma. Tegevust algas ühisus Hommiku tänaval praeguses Rogeri piimaäri ruumides. Hiljem koliti üle Rüütlistse, praeguse linnaapteegi ruumidesse. 1912. a. võeti üürile ülejärel Koksi pärijate ruumid, kus asub peakauplus praegugi. 1913. a. kutsuti ühisuse raamatupidajaks kaubandusliku eelharidusega ja mõneaastase praktikaga, praegune juhataja J. Jakobson, kes peagi oma otsekohele ülesande kõr-

val hakkas täitma asjaajaja ülesandeid, täites neid ühtesoodu nüüd juba kahekümnendat teist aastat.

Tulid maailmasõja ärevad ajad, Vene revolutsiooni keerised, Saksa okupatsioon, vabadussõda. Vaatamata suurtele murrangu-tele on ühisus kasvanud suure järjekindlusega. Sisemisi majanduslikke vapustusi ühisusel ei ole olnud. Suure liikmete pere mitmesugustele vaadetele vaatamata on suudetud hoida kindlat erapooletust, mis on olnud suure edu pandiks. Ühisusest on kasvanud kodumaa võimsam ühiskaubanduslik ettevõte. Ühisusel on praegu kinnisvarasid 34,5 miljoni senti väärtuses, omakapitale 38,6 miljoni senti, kauplusi ja osakondi 10, suurem osa maal. Kauba läbimüük oli kõige suurem 1929. aastal — 281,7 miljoni senti. Liikmeid on Ühisusel 3350, palgalisi tegelasi umbes 70 isikut.

Ühisuse juhatus on kolmeliikmeline: esimees A. Viitmann, abiesimees J. Pajo, sekretär-ärijuhataja J. Jakobson. Ärijuhataja abiks ja pearaamatupidajaks on kauemat aega M. Jürisson. Revisjonikomisjonis on esimees M. Kangro, liikmed J. Timusk ja V. Sumberg. Nõukogus on esimees J. Välbe, abi M. Pool, sekretär M. Karlsbach, liikmed H. Uustalu, H. Saks ja M. Nael. Peakosoleku moodustab 81 liikmeline asemikkude kogu.

Pärnu Piimaühing

Jannseni tän. № 7, telef. 341.

Meie piima ja piimasaadusi on saada järgmistes kauplustes :

Vee tän. № 9.

Homniku tän. Vilido majas.

Riia tän. № 43.

M ü ü v a d täisväärtuslikku piima ja kõiki piimasaadusi, mille hinna aluseks või no-teeringu hind.

Pärnu Mere- ja Kalameeste Ühisus „Jahta.“

Ühisus, asutatuna 1908. aastal, määras põhikirjaga omale kauni ühistegevuse vaimust imbutatud eesmärgi — olla abiks oma liikmetele nende kutse ja majanduslikkude huvide kaitsmisel. Kodanik haarab ühistegevuse järgi hädaajal. Kujukalt näeme »Jahtat« jälgides, kuidas ühistegevus viib sihile. Ühisus asutati, et päästa Pärnu kalurkond »Valdhofi« vabriku raiskve-te pahedest. Ühistegevusel on õilsad põhimõtted ja nagu näeme, õilsusel käib kaasas õnnistus. Aastaid kestnud visa võitluse järgi langes ühisuse vastane reast välja. Maailmasõda hävitas »Valdhofi« ja dekreediga lammutatakse varemed. Olgu see õpetuseks ühistegevuse vaenlastele.

Kalurite puhtmajanduslikkude huvide kaitsmisele asus ühisus hilisemal ajajärgul. Eesmärgid ei ole veel saavutatud, kuid olud kohustavad liikmeskonda ühisele võitlusele. Loodetavasti liikmetel jätkub tahet, et jõuda ka majanduslikul alal sihile.

Turustades oma liikmeskonna töösaadusi — kalu, tahab ühisus olla otstarbekohaseks lüliks kalatarvitajate ja kalapüüd-jate vahel. Ühistegevusnädalalt loodab kalurkond, et see aitab tarvitajaid veelgi rohkem lähendada kaluritele kui tootjatele.

Praegu ühisus eksporteerib välismaale kohasid ja anger-jaid. Sisemaale saadetakse liikmeskonna püütud kõiki Pärnu lahes elutsevaid kalu, nagu vimmu, ahvenaid, särge, räimi, tin-te, kiisku jne. Suitsetatult lähevad turule vimmad, ahvenad, angerjad, räimed jne. Eriti nõuetav kaup on »Jahta eksport-soolavimmad«. Kõige meeldivamaks tulemuseks oleks ühisusele, kui iga ühistegelane ühistegevusenädalat alates tarvitaks ühis-tegelaste poolt valmistatud »suutäit soolast«, mis oleks ka üks lüli ühistegelaste loosungist »Eesti majanduslikult iseseisvaks!«

Ühisusel on praegu 155 liiget. Juhatuses on esimeheks M. Laagus, kassapidajaks J. Lerch, abiesimeheks I. Nikolai, teised juhatuse liikmed on K. Soovik, P. Reeder, H. Virkus ja asjaajajaks J. Liiv.

Kalatootjate oskonda juhib kolmeliikmeline juhatuse, kus esimeheks J. Heinola, abideks A. Vassiljev, J. Linde ja asja-ajajaks M. Laagus.

Läinud aastal turustati ligi 50.000 kr. eest liikmeskonna kalu, ka käesoleva aasta läbikäik ei jää sellest maha, kuid summa laseb end mitmekordistada, kui liikmed ja eriti tarvita-jaskond talitavad ühistegevuse põhimõtete kohaselt ja võtavad omaks ühistegevusnädala loosungi.

Pärnu Piimaühing.

Pärnu Piimaühing on saanud oma alguse Sauga vallast Ridalepa külast, kus juba 1908. a. ühiselt ehitati piimatööstuse- ja või hoiuruumid. Peagi osutusid need ruumid tööstusele kitsaks, piima ja piimasaaduste edasitoimetamine tarvitajatele oli küllalt tülikas ja kulukas. Et neist pahedest pääseda ja piimasaadusi otse tarvitajale kättesaadavaks teha, otsustati ühispiimatööstus üle tuua Pärnu. Asutati ühisus „Pärnu Piimatalitusühisus“, missugune põllutöoministeeriumi poolt kinnitati 14. märtsil 1911. a. Asutajad liikmed olid G. Zimmermann, M. Laarman, J. Jürgenstein, J. Alberg, H. Saartson, J. Holberg, M. Lipmann, M. Lasn, H. Prints, T. Andresson, M. Blumenfeld, M. Lipmann, H. Hansen, M. Nael ja J. Markin. Kolm esimest jäid juhatusd liikmeteks, igale juhatusse liikmele jäi 2 asemikku ja 6 viimaseks mainitud asutajat liiget jäid revisjonikomisjonis.

Tööstusele vastavad ruumid leiti Hommiku tän. 17. Tarvilised ümberehitused, sisseseade ja masinad läksid maksma 15.000 kuldrubla. Uus ettevõtte hakkas töösse 1912. a. Liikmeid oli 101, piima toodi aastas kokku 760.049 toopi.

Maaühisuse ajal lõpetas „Pärnu Piimatalitusühisus“ oma tegevuse, sest juhtivad tegelased olid sõjas ja piimakari rek-vireeriti; tööstusest jäi ainult piimapood.

Pärast Eesti vabadussõda peeti 19. märtsil 1922. a. Sauga vallamajas põllumeeste koosolek, kus otsustati asutada „Osaühisus Pärnu Piimatalitus“, et sõja ajal seismajäänud tööstust panna uuesti käima. Juhatusse valiti I. Tomson, A. Lillemann, I. Peterson, revisjonikomisjonis I. Paugus, Aug. Oidermann ja A. Saartson. Et tegevust viia laiemale alusele, ligineda tootjatele, peeti Pärnus, 30. novembril 1924. aastal peakoosolek, kus otsustati kooperatiivühisuse asutamine; võeti vastu põhikiri, mis kinnitati 15. märtsil 1925. a. Juhatusse valiti K. Nikolai, A. Lillemann ja I. Lipmann, revisjonikomisjonis A. Messimas, A. Viitman, M. Petermann ja meieriks M. Isand. Nüüd koon-dus Piimaühingu ümber liikmete pere nii suureks, et tööstuse ruumid Hommiku tänaval jäid kitsaks. Tulid leida uued suuremad ruumid, mis muretseti uue meierei ehituse teel Jannseni tän. nr. 7.

Praeguses juhatuses on E. Tomingas, A. Martens ja M. Nael. revisjonikomisjonis A. Messimas, Aug. Oidermann, M. Virkus, H. Jäärats ja M. Koger.

Pärnu Piimaühing püüab pakkuda tarvitajatele hääd piima ja saadusi. Selleks on piimatootmise üle seatud sisse mitmesugused kontrollid. Piimaühingu liikmete lüpsikarjad on kontrolli all. Selleks on ametis 4 kontrollassistenti. Ka ühingu maksetakse piimatoojatele raha rasvaprotsendi, happe ja puhuse järele.

Et vahetalituse kulusid vähendada, on ühing linnas avanud komisjonikauplused piimasaaduste alal, mis on annud ka häid tulemusi. Ei võeta enam tarvitajatelt ühes linnaosas piima liitrist 2 senti rohkem kui teises. Ja nende kaupluste kaudu turu varustamine allub ühingu kontrolli alla.

Pärnu Piimaühingu seisukord on kindel, töötab oma kapitalidega. Tegevus on välisreviisjoni poolt korduvalt tunnistatud täiesti korralikuks.

Elu murrab üksikuid!

Ühiselt võidame majanduslikud raskused.

Alati värske ja hea kaup!

Suurem läbimüük ja korralik teenimine!

Need on põhjused, mis võimaldavad

Lihatsentraalidel Pärnus,

kaupa müüa suuremas valikus ja odavamalt.

*Igapäev müügil pääle **omaltööstus-saaduste** igasugused **kalakonservid**,
juustud j. m. delikaatsid.*

Odavad Eksporttapamajade saadused.

*Lp. **tarvitaja!** Meie ühine koostöö ja
üksteisest arusaamine on kasuks meile kõigile.*

Austusega

Üh. „Estonia Eksporttapamajad“.

Õpetajate Kooperatiivühing „Liit“.

Pärnus, Rüütli tän. 40.

Õpetajate Kooperatiivühing »Liit« on võrsunud samanimelisest osaühingust, millele pandi alus kohalikkude Kooliseltsi eelgümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpetajate poolt. Mõtte algatajaks ja propageerijaks oli õpetaja Andres Luts. Reisisid Tallinnas, Tartus, Riias oli Luts jõudnud otsusele, et tolleaegset rasket olukorda koolitarvete alal võib parandada, kui õpetajad ise asuvad korraldama koolide varustamist õppevahenditega. Mõtte leiti olevat teostatav ja 1918. a. suvel koostati ühingu põhikiri ning esitati okupatsioonivõimudele kinnitamiseks. Algul koondus ühingu ümber kitsam ringkond koolitegelasi, kuid et koolide varustamise kriis ikka ei lahenenud, hakkas oma äri asutamise mõtte leidma õpetajaskonnas järjest rohkem poolehoidu ning 1918. aasta lõpul avati Rüütli tänaval raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus. Kauplust asus koolitöö kõrval juhtima õpetaja Luts. Äri töötas esialgu väiksel viisil; tulud, mis äri andis, paigutati sinna tagasi. Juba esimene äriaasta näitas, et ettevõttel on pinda arenguks, sest äri leidis poolehoidu ja sõpru isegi väljaspool õpetajaskonda, kes olid valmis toetama ettevõtet nõu ja jõuga.

Äri osamaks oli algul 100 marka, tõsteti 1922. aastal 500 margale, ja järgmisel aastal 5000-le. Esimestel aastatel ei maksetud osanikkudele osakasu, vaid täiendati hoolikalt tagavarakapitali.

1923. aastal muutis ühing põhikirja ja võttis nimeks „Õpetajate Osaühing »Liit«. 1932. a. muudeti osaühing ühistegeliseks asutiseks puhtal kujul, s. o. kooperatiivühinguks, millisena töötab käesoleva ajani. Ühingul on käesoleval ajal 73 liiget, neist enamuses koolitegelased linnast ja maalt.

Asutajate sooviks oli, et ühing taotleks puhtmajandusliku tegevuse kõrval ka kultuurseid püüdeid ja sellele soovile on ühing jäänud truuks kogu oma tegevusaja kestel. Nii on ühing jaganud 1922. a. alates igal aastal oma puhtkasu jaotamisel toetust mitmesugustele kultuurpüüdelistele organisatsioonidele.

1921. a. pääle asub »Liit« linna majas Rüütli tän. 40. Äri müüb mitmesuguseid kaupu, nagu: raamatuid (eesti- ja võõrkeelseid), kirjutustarbeid, õppevahendeid, kunstitöid, nahktöid, tapeete, spordi- ja muusikatarbeid. raadioaparaate ja osi jne. Äril on oma köitekoda. Viimasel ajal on äri asunud pro-

pageerima kodumaa tööstuse saadusi ja pidama tihedamat ühendust ühistegeliste ettevõtetega, lootuses, et ühistegeliste asutuste võidukäik on ühtlasi meie rahvamajanduse võidukäik.

16 aastat tagasi algas äri »Liit« oma tegevust nii öelda tühjade kätega, käesolevaks ajaks on ta paisunud soliidseks ettevõtteks, kes seisab kindlal jalal. Äri läbimüük oli läinud aastal Kr. 47.211.10, omakapital Kr. 26.081.19, puhastulu Kr. 2.010.22.

Ühingu juhatusse kuuluvad käesoleval aastal järgmised isikud: esimees O. Mälk, abiesimees M. Timusk, sekretär A. Lossmann, P. Udikas, P. Kolts. Neist on neli esimest olnud juhatuses üle 10 aasta vahenditult. Revisjonikomisjoni kuuluvad: J. Mühlbach, J. Kuhlberg, A. Rööp.

Esimeseks ärijuhiks oli A. Luts, selle järele E. Raudsepp ja käesoleval ajal on ärijuhiks A. Selling, raamatupidajaks S. Pere.

**Ühiskauplus on tarvitajate
oma kauplus.**

Ühispank Pärnu
Majaomanikkude Pank.

Pärnus, Rüüfli tän. 28, telef. 4-86.

Võtab raha hoiule, annab laenusid mitmesuguste kindlustuste vastu ja toimetab kõiki panga ja in-kasso operatsioone. Korrespondendid tähtsamates keskkohdades.

Pangal tulekindel varakamber.

Pank on ühispank ja tema tegevuse eest vastutavad pangaliikmed-majaomanikud.

Panga juures asub Esimene Eesti Kindlustusselts
Seltsi Maja („EKS MAJA“) peagentuur.

Pärnu Puutööstuse Artell.

Pärnus, Vee tän. 11.

Pärnu Puutööstuse Artell asutati 23. mail 1919. a. Artelli tegevus arenes esimestel aastatel jõudsasti, liikmete arv ulatus 60-ni ja üldine äriiline läbikäik üle 20-ne miljoni sendi. Kuid majanduskriisi aastad ei jätnud avaldamata mõju ka Pärnu Puutööstuse Artellile. Liikmete arv vähenes ja äriiline läbikäik kahanes. Praegu on seisukord Artellis siiski jälle stabiilne, käesoleval aastal on märgata isegi väikest tõusutendentsi.

Artelli juhatuses on praegu: J. Laagus, A. Andreesen ja A. Manner; revisjonikomisjonis — J. Purju, J. Miller ja M. Laas; töökoja juhatajaks on V. Tomasson. Liikmeid on Artellil praegu 10, kes kõik töötavad Artellis.

Artelli bilanss oli 31. detsembril 1933. a. Kr. 6.355.37.

Pärnu-Raeküla Kalameeste Selts »Laine.«

Pärnu kesklinnast lõunapool 5—6 klm. kaugusel, merekaldal asub Raeküla (Rotiküla) nimelise linnaosana kogukas inimelamute hulk, — kalurküla. Rõhuv osa selle elanikkonnast hangib endale eluülapidamist kalapüügist, mis endast aga üks raskematest ja tujukamatest tööaladest.

Olles päevast päeva vahenditult ühenduses merega, tolle loodusjõudude karmi käsilasega, tekib kaluril tihtipeale suuremaid ainelisi kahjusid ning inimelusid maksvaid õnnetusi, millistest ülepeäs näis üksikult peaaegu lootusetu. Tekkis aegapidi kaalutlus, kas sellistele raskustele vastuminek poleks hõlpsam ning tagajärjekam ühiselt. Tekkis ühtlasi ka tungiv vajadus selliselt suure jõupingutusega saadud püügitulemuse — kalahulga — realiseerimiseks võimalikult soodsamate hindadega, mis aga omakorda nõudis olukorda, mis vähendaks vahe-meeste hulka tootja ja tarvitaja vahel. Niisuguseks avitajaks käeks osutus paratamatult mingisugune kalurorganisatsioon. Ja nende veenete tulemusena registreeriti Viljandi-Pärnu Rahukogu poolt 12. novembril 1919, a. Pärnu-Raeküla Kalameeste Selts »Laine«. Ning varsti alustaski selts tegevust.

Tänaseni on jõutud niikaugele, et seltsil on seadusnõuetele vastavad jääkeldrid — värskekala hoiuruumid — ja kalasuitse-

tamiseahi värskekala ümbertöötamiseks ning oma puhkpillide orkester. On juba rida aastaid ametis kalasaatja-asjaajaja, kes seltsi liikmete poolt seltsi kalakeldrisse, milline asub Riia tänav (nr. 269) äärsel seltsi maaalal, toodavad kalad realiseerib kas kohapeal ehk sise- kui ka välisturgudel, ning raha saabumisel selle jagab kalameestele, arvates kalahinnast maha: 1) tegelikud kulud turustamisel, 2) seltsile kalahoiuruumide korrahoiuks ja tarviliste juurdeehituste püstitamiseks mineva õige väikese % ja 3) enda töötasu, mis määratud protsentides läbikäigust.

Seltsi liikmetele, kes vastavad sissemaksuga tellimised teevad, muretsetakse otsekohe sise- ehk välismaa suurematest eriaridest kalapüüside, arvates hinnale juurde tegelikud kulud ühes minimaalseima tasuga seltsile.

Seltsi kantselei asub Riia tän. Nr. 259., kus peetakse ka juhatuse koosolekud. Seltsi juhatuse — koosneb 9 liikmest — koosseis on võrdlemisi püsiv. Praegune juhatuse on üle elanud juba mitmed valimised. Juhatusse kuuluvad J. Teinburg (esimees), J. Lepp, R. Raadik, J. Mirk, I. Pärtel, A. Raadik, A. Kull, I. Jantson ja M. Karelson.

Revisjonikomisjon koosneb 3-mest liikmest: A. Must, M. Paal ja M. Tõnisberg.

Seltsi tegevus allub Eesti Ühistegelise Liidu revisjonile.

***Jga eestlane armastab oma kodumaad!
Oma riigi ja rahva viime majanduslikule
õitsengule ühistegevuse abil.***

Pärnu-Raeküla Kalameeste Selts

Riia t. 259.
Telef. 480.

„LÄINE“

Tellegr. aadr.
Laine—Pärnu.

Seltsi liikmete värskekala turustamine sise- ja välismaal.

Siseturu vraustamine suitsetatud vimm, ahvena ja tindiga.

KUULUTUS.

Pärnu Eesti Matusekassa hoolitseb oma liikmete surma korral nende väerika matmise eest, sellepärast astuge P. E. Matusekassa liikmeks.

JUHATUS.

Pärnumaa Põllumeeste Ühispank.

Rüütli tän. 47. Telef. 220.

Pärnu ümbruskonna põllumeeste majandus- ja krediidiolude korraldamise hädavajalisus põhjustas Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga asutamise. Põhikiri registreeriti 1925. a., kuid tegevust alustati aasta hiljem — 1926. a. sügisel. Et selle ühistegelise rahaasutuse asutamine väga tarviline oli, seda tõendab Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga suur liikmete arv, kiire ja stabiilne arenemine ning edukas tegevus, millest selge ülevaate annab allpool toodud tabel-ülevaade.

Ühispanga tegevuse ülevaade tähtsamate arvete järele.
(Tervetes kroonides).

Aasta	Liikmete arv	Kassa ja vabad raha-tagavarad	Väljaantud laenud		Hoiu-summad	Oma-kapitalid	Liikmete lisavastutus	Ärisesis (bilanss)
			Omad	Riiklikud				
1926	63	3.295	4.120	—	6.802	701	3.150	10.770
1927	243	7.355	53.138	—	49.607	4.083	12.150	73.568
1928	507	23.000	203.690	44.320	190.145	15.620	25.350	306.851
1929	734	8.228	299.957	65.173	238.743	25.179	36.700	433.572
1930	899	82.862	359.012	54.212	399.449	33.894	44.950	589.718
1931	1037	98.128	430.247	50.354	446.392	40.378	51.850	659.157
1932	1034	57.829	357.349	41.361	369.207	42.454	54.260	570.380
1933	1030	91.233	360.092	33.652	432.750	48.817	70.680	582.499
I.XII.34	1112	192.960	360.501	23.878	555.966	56.259	89.570	704.510

Panga asutamisest saadik on Pärnumaa Põllumeeste Ühispanka juhtinud pea ühed ja samad tegelased, mis näitab, et neil on laialdase liikmete pere täieline usaldus. Usalduse stabiilsust ja suurust panga juhtide vastu tõendab ka suur hoiusummade kasvamine.

Praegusel korral on Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga juhtivtegelaste koosseis järgmine: Nõukogu: esimees Jüri Land, esimehe as. Jaan Tomson, liikmed Jakob Pulst, Hendrik Prints, August Oidermann, Tõnis Andresson, Theodor Tuults. Juhatus: esimees Hans Sumeste, esimehe as. Aleksander Messimas, liikmed Jaan Tallo, Jaan Lipmann. Revisjonikomisjon: esimees Mihkel Hansen, liikmed Ado Koger, Aleksander Kolla, Mihkel Isand, Hendrik Jäärats. Panga juhataja: Andrei Klein.

Lugupeetav kodanik!

Pühade lähenedes Teil tuleb kaaluda jõulukingi valikuküsimust.

Kuigi olud on rasked, ei taha Te tänavugi oma koduseid jätta ilma jõulurõõmuta. Anult seekord Te arvestate põhjalikumalt kingi praktilist külge. Selleks kohustab aeg.

Kuna pühadeeelses askelduses mõte ei taba alati kõiki võimalusi, siis iuhime aegsasti Teie tähelepanu ühele ajakohasemale väärtusjale — elukindlustuspoliisile.

Elukindlustus väljendab kõige otsekamalt ja mõjukamalt Teie hoolitsemist oma perekonna saatuse eest. Ta ei tekita õieti mingeid kulusid, kuna makstud preemiad on ju sisuliselt hoiulepanek kõige olstarbekama hoiuviisi järgi. Samuti osutub elukindlustuspoliis ka vältimusest soliidseks kingiks meie poolt eriti jõulupühiks valmistatud maitseka ja vastava pealkirjaga ümbriku tõttu. Julgeme loota, et need read köidavad Teie tähelepanu.

Austusega

Kindlustuselts „Eesti“

Pärnu osakond, Rüütli tn. 40.

Pakume suure valiku ajakohastest ja moodsatest kindlustusviisidest.

1. Surmajahu- ja segakindlustus (surma ja ülemise juhuks).
2. Perekonnakindlustus, mille järgi perekonnaisa varajase surma korral makstakse peale kindlustussumma veel iga-aastast pensiooni 15% suuruses kindlustussummast.
3. Lapsekindlustusviisid: kasvatusraha-kindlustus pojale ja kaasavarakindlustus tütrele.
4. Hoiu- ja hoolduskindlustused, mis sõlmitakse ilma aratlise ülevaatusega, mõnekrooniliste kuu- või 1/2 a. maksudega.
5. Lisakindlustusviisid täienduseks põhikindlustusele: invaliidsuse, operatsioonikulude ja õnnetusjuhtude lisakindlustused.

Tasuta perioodiline arstline nõuanne.

Kogumise hõlbustuseks ilus ja maitsekas hoiu k a r p.

KINDLUSTUSSELTS „EESTI“

(Asut. 1907. a.)

Kodumaa suurim ühistegeline kindlustusettevõte.

Valitsus: Tartus, Suurturg 8.

Pärnu osakond: Pärnu E. Laenu-Hoiu Ühisuses,
Rüütli 40.

Pärnu Ametnikkude Ühispank.

Pärnus, Rüütli tn. 28.

Asutatud 26. aprillil 1925. a.

Äritunnid igal teispäeval ja reedel kella 16.30 kuni 17.30.
Liikmete arv 371.

Juhatusesimees: K. Rumvolt; liikmed: K. Bindsche, A. Tammann. Nõukogu esimees: P. Sirvinsky; liikmed: V. Michelson, S. Zirnask, K. Lelle, A. Lusik, J. Adamson, F. Janson, A. Rull. Revisjonikomisjoni esimees: V. Krustik; liikmed: H. Tugetam, H. Väljaots.

Annab oma liikmetele laene ja võtab neilt raha hoiule.

Pärnu Esimese Rauatööstuse Artelli areng.

1927. teisel poolel tekkis energilisemate rauatööstiste hulgas mõte koonduda ühistegelisel alusel, et suuta kergemini võita raskusi, mis olid ühenduses töö saamisega. Kuigi algul koondumise kavatsus näis teostamatuna, siiski jätkasid mõtte algatajad oma kavatsuse arendamist ja novembrikuus 1927. a. kutsuti kokku esimene organiseerimiskoosolek. Sellel koosolekul töötati välja kavatsetava ühistegelise ettevõtte põhikiri ja valiti juhatus ning revisjonikomisjon. Asutatud ettevõtte nimetuseks võeti »Pärnu Esimene Rauatööstuse Artell«. Esimesse juhatusse valiti: artellivanemaks J. Feldmann, abiks J. Kommison, laekahoidjaks K. Kommison; revisjonikomisjoni valiti: A. Ulmenthal, M. Starostin ja E. Katšan. Jaanuarikuus 1928. a. üüriti tööstuse jaoks ruumid Munga tän 1., kus töötatakse praegugi, muretseti tarvisminevad tööriistad, masinad ja materjal. 1. märtsil 1928. a. oli tööstus valmis tellimiste vastuvõtmiseks. Esimeseks suuremaks tellijaks oli E. V. Varustusvalitsus, kes tellis 5 käsitulekustutamispriisi. Ka hiljem on sama asutus olnud üheks suuremaks tellijaks. Pääle selle on Pärnu Esimene Rauatööstuse Artell teinud suuremaid töid E. V. Raudteevalitsusele, Pärnu Maavalitsusele, Pärnu linnavalitsusele ja teistele. Artelli toodang on ajajooksul leidnud tarvi ajaid üle Eesti. Ja oma saaduste kvaliteediga on Artell suutnud rahuldada ka kõige nõudlikumaid tarvitajaid.

Praegu kuuluvad artelli juhatusse artellivanemana J. Kommison, selle abina M. Starostin; revisjonikomisjoni kuuluvad K. Kommison, M. Saul ja E. Jakoby; asjaajajaks — raamatupidajaks on Jenny Kommison.

Pärnu Majaomanikkude Pank

Ühispank.

Pärnu Majaomanikkude Pank Ühispank algas oma tegevust 1. juulil 1928. a. Juba paar aastat enne seda liikus Pärnu Majaomanikkude Seltsi liikmete seas mõte asutada oma pank. Kuna majaomanikud olid juba ühinenud poliitiliselt, peeti tarvilikuks ka ühinemine majanduslikul alal, eeskätt panga asutamise ga. Sellest oli kõnet mitmel korral Majaomanikkude Seltsi peakoosolekutel ja ühel peakoosolekul valitigi panga asutamise komitee. Panga tegelik ellukutsumine oli juba suuremate raskustega seotud, eriti paljude vastutöötamise pärast. Asutajate energilisel tegevusel jõuti niikaugale, et 26. sept. 1927. a. registreeriti siseministeeriumi poolt Pärnu Majaomanikkude Panga põhikiri. Esimene asutajate üldkoosolek oli 17. veebruaril 1928 a., millest võttis osa 23 majaomanikku. Samal koosolekul valiti panga nõukogu ja juhatus. Nõukogu liikmeteks said Märt Türk, Jüri Ottoson, Juhan Käsper, Martin Visnap, Jaan Pull ja Ado Põntson, juhatusse valiti Jaak Isak, Jüri Lenk ja Jakob Michelmann. Panga avamine sündis alles 1. juulil samal aastal. Juba aastase tegevuse järele võis pank julgelt vaadata tulevikku. Liikmete arv oli tõusnud 6-e kordseks ja panga tegevus näitas järjekindlalt tõusu. Iga aastaga on läbikäik suurenenud ja kuni käesoleva ajani tõusnud 9-sa kordseks, omakapitalid 4-ja, hoiumad 6-e ja liikmete arv 12-ne kordseks. Kuue aasta jooksul on panga juhtimisest, peale eelpoolnimetatute, osavõtnud veel Joh. Talviste, Martin Pugal, Jaan Mitt, Tõnis Rosenberg, Gustav Vahtberg, Hans Silla, Hendrik Saartson ja Henn Kivisäkk.

Pärnu Majaomanikkude Pank Ühispanka juhivad praegu 3-liikmeline juhatus, koosseisus Gustav Vahtberg, Jaan Isak ja Martin Pugal, 5-liikmeline nõukogu, koosseisus: Tõnis Rosenberg, Juhan Käsper, Ado Põntson, Hendrik Saartson ja Hans Silla. Revisjonikomisjonis on Aleksander Vasiljev, Andres Kissa ja Jakob Peterson.

Pärnu Majaomanikkude Pank Ühispank on püüdnud seista võimalikult kõigi rahvakihtide teenistuses, millega võib ka seletada seda poolehoidu ja usaldust, mis võrdlemisi lühikese aja jooksul panga tõstnud kindlaks rahaasututeks.

Pank asub Pärnus, Rüütli tän. 28, telef. 4-86. Avatud igal äripäeval kella 9—2 ja 5—6 p. l.

Pärnu postiteenijate hoiu- ja laenukassa.

1. aprillil 1928. aastal alustas tegevust Pärnu posti-telegraafi-telefoni kontori teenijate laenu-hoiu ühingu nimetuse all praegune Pärnu postiteenijate hoiu- ja laenukassa, milline nimetus kujunes põhikirja muutmisel 27. juunil 1933. a.

Pärnu postiteenijate hoiu- ja laenukassa liikmeteks on postiametkonna teenijad, praegu arvult 50.

Kassa toimetab laenuoperatsioone võlakohustuste vastu ainult oma liikmetele ja võtab vastu hoiusummasid jooksvale arvele, tähtajaliste hoiusummade arvele ning tingimustega tähtajaliste hoiusummade arvele.

Kassa juhatus on kolmeliikmeline, nõukogu — kuueliikmeline ja revisjonikomisjon — kolmeliikmeline

Juhatus koosneb: esimees — Jakob Sang, liikmed — Paul Pärn ja Karl Koob; nõukogu: esimees — Feeliks Pihlak, abiesimees — Karl Lukk, liikmed — Oskar Vunk, Jenny Hendriksmann, Jüri Morrison ja Vladimir Põlder; revisjonikomisjon — esinaine Karin Põlder, liikmed: Mihkel Valmet ja Reinhold Kuura.

Kassa kasutab operatsioonide toimetamiseks postiasutise ametruume. Operatsioone toimetatakse vajaduse korral igal ajal.

**Ütistegevus kiirendab
majanduslikku ringkäiku.**

Pärnu Politseiametnikkude Hoiu- ja Laenukassa.

Pärnus, Kuninga tn. 16.

Asutatud 10. märtsil 1929. a.

Äritunnid vajaduse järele. Liikmeid 93.

Juhatus esimees: P. Pais; liikmed: H. Koop, A. Annus. Nõukogu esimees: J. Lillak; liikmed: K. Kirschberg, A. Gustavson, A. Rotka, H. Väljaots, A. Pärn. Revisjonikomisjoni esimees: V. Vau; liikmed: P. Sang, G. Pärtel.

Annab oma liikmetele laene ja võtab neilt raha hoiule.

Põllumeeste Kindlust. Selts.

Juhatus ja peakontor Pärnus, Rüütli tän. 47, tel. 220.

Põllumeeste Kindlustuse Selts on puhtühisegeline ettevõtte. Asutatud ja tegevust alustanud 1928. aastal. Selts tegutseb algusest peale tule-, elu- ja loomakindlustuse alal. Seltsi tegevus on olnud edukas ja näidanud järjekindlat kasvu. Tegevuse piirkonnaks on kogu Eesti Vabariik.

Põllumeeste Kindlustuse Seltsi valitud tegelasteks on: Juhatuselise liikmeteks: esimees — Hans Sumeste, Pärnust, Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga esimees ja „Pärnumaa Teataja“ tegevtoimetaja; kassahoidja — Reinold Saapas, Pärnust, Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga pearaamatupidaja; asjaajaja — Andrei Klein, Pärnust, Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga juhataja. Nõukogu liikmeteks: Johan Toots, Tallinnast — nõukogu esimees; Jaan Lipmann, Pärnust — nõukogu esimehe asetäitja, Pärnumaa Põllumeeste Ühispanga juhatuse liige, — kassahoidja, majaomanik; Aleksander Messimas, Pärnumaalt, Saugast — taluomanik; Jüri Land, Pärnust — aj. maavalitsuse abiesimees; Ernst Habicht, Tartust — Põllumajanduse Panga juhataja; August Pihlap, Viljandimaalt, Kaarli vallast — taluomanik; Johann Hansen, Tallinnast — Ühisus „Estonia Eksporttapamajade“ direktor, taluomanik; Ernst Tomingas, Pärnumaalt, Saugast — Pärnu Piimaühingu ja Pärnumaa Piimaühisuste Keskseltsi esimees, põllupidaja; Jakob Pulst, Pärnust — Eesti Seemnevilja Ühisuse Pärnu osakonna direktor; Mats Laarman, Viljandimaalt, Kaarlist. Revisjonikomisjoni liikmeteks: Jaan Tomson, Pärnumaal, Saugast — „Pärnumaa Teataja“ vastutav toimetaja, taluomanik; August Murd, Pärnumaalt, Selistest — Seliste Piimaühingu karjamajanduse nõuandja; Jaan Varrik, Pärnust — majaomanik; Hendrik Ollino, Pärnust — majaomanik; Aug. Oidermann — Sauga — Sepa taluomanik, vallavanem.

Pärnu Ühispank.

Pärnus, Kuninga tän. 15, tel. 302.

Asutatud 1930. aastal. Toimetab kõiki pangaoperatsioone. Väike krediit. Hoiukassetid. Nõukogu: L. Krusenstjerner, A. Nõmm, Th. Ramm, M. Birnik, Edv. Vahl, Dr. A. Levin. Juhatus: O. Velmar, H. Martinson, Chr. Grohmann. Revisjonikomisjon: V. Johanson, E. Bauer, O. Nogobod. Raamatupidaja: A. Beck.

Pärnumaa Põllumeeste Ühispank

Pärnus, Rütli tän. nr. 47, postk. 27. Telef. 220.

Võtab raha hotule ja maksab

tähtajalisel arvel 5⁰/₀ a.
jooksva arvel kuude viisi 4⁰/₀ a.
harilikul jooksva arvel 3⁰/₀ a.

Annab laene

mitmesugusel kujul ja kindlustusel.

Ostab

Asunduskapitali 4⁰/₀ võlakirju ja
muid väärtpabereid.

Müüb riigikassa panikirju

millega võib soodsalt tasuda riigi-
rendi ja asunikude võlgu.

Toimetab kõiki muid pangatalitusi

igal tööpäeval kella 9—2 p. l.

Panga juures asub

Põllumeeste Kindlustuse Seltsi

juhatus ja peakontor, kus toimetatakse tule-,
elu- ja koduloomadekindlustusi.

Pärnu Kirjastuse Ühisus.

Kohalikkude ühistegeliste asutuste peres kuulub Pärnu Kirjastuse Ühisus nooremate hulka. Ühisuse põhikiri on registreeritud kohtusiseministeeriumi poolt 25. sept. 1930. a.

Ühisus algas tegevust võrdlemisi rasketes tingimustes. Kui „Pärnu Postimees“ 1930. a. algul ilmumise lõpetas, ei olnud ka sellenimelise äri ja trükikoja »Oma« seisukord hiilgav. Osalt asjatundmata juhtimise, osalt majandusliselt järjest halvenevate aegade tõttu, oli nende ettevõtete seisukord kaunis raske. Seisukorra paranemiseks kutsuti juurde uusi tegelasi. J. Jakobsoni ja Hugo Kukke eestvedamisel otsustati Pärnus panna käima uus erapooletu ja küsimusi asjalikult käsitav päevaleht. Selleks astuti läbirääkimisesse Tallinna E. Kirjastuse Ühisusega ning saavutati kokkulepe »Pärnu Päevalehe« käimapanemiseks koos »Päevalehega«. Koostati põhikiri ja senised ettevõtted otsustati üle võtta uue ühistegelise asutuse kätte. Esimene juhatus moodustati viieliikmeline: J. Välbe, J. Jakobson, A. Könning, A. Tammann ja H. Roost. Tegev-juhatusliikmeks valiti J. Jakobson ja ärijuhiks Ühistegevuskooli lõpetanud noor energiline V. Gustel. Kauba tagavarad uuendati ja värskendati järk-järgult, vabastades äri seismajäänud kaupadest. Täiendati trükikoda ja korraldati kapitale. Eriline rõhk pandi lehe asjalikkusele ja lehes suleti ruum erkonda devahelisele materdamisele.

Töö on annud häid tulemusi. Neljaaastase töötulemusena on lehe tiraaž kasvanud kuuekordseks, kaupade ringkäik kahekordseks.

Ettevõtte on tasunud kõik endised kohustused ja on asunud läinud aastast peale peasjalikult sularahas ostudele.

Praegune juhatus on kolmeliikmeline: esimees H. Adamson, abi J. Välbe, sekretär J. Jakobson.

Revisjonikomisjonis on E. Könning, A. Tammann ja J. Lossmann.

Lehe vastutavaks toimetajaks on M. Lekstein, toimetuse liigeteks K. Meiner, E. Illermann ja A. Sassiad.

Sõda hävitab, ühistegevus loob.

Ühisus „Estonia Eksporttapamajade“ Lihatsentraalid.

Ühisus »Estonia Eksporttapamajade« Lihatsentraalid Pärnus on asutatud selleks, et varustada kohalikku siseturgu ning riiklikke asutusi kõrgeväärtusliku kauba ning õiglaste hindadega, püüdes luua alalist ühendust nii kauba tootja kui ka tarvitaja vahel.

Kõigi Lihatsentraalide varustajana, missuguseid on arvult 25, töötab asutusel omal Tallinnas:

1) Vorstitööstus, mis eeskujulisem ning suurem Eestis, töötades 1933. a. keskmiselt päeva kohta 1400 kgr. igasuguseid vorste ja rolaade. Praeguseni on see arv aga veel tunduvalt kasvanud.

2) Lihakonservi vabrik, mis ainulaadne Eestis. Valmistab kümneid sorte lihakonserve nii sise- kui välisturule.

3) Seebivabrik, mis uudisena lasi müügile päale kollase ja kirjuseebi ka saunaseebi, eeskujulises pakendis.

Et kõik meie asutuses valmistatud saadused on näitustel kroonitud ainult kõrgemate auhindadega ja iga päevaga suureneb nõudmine meie saadustele, see on kindlaks tagatiseks igale tarvitajale.

Pärnus töötavad praegu kolm kauplust:

Lihatsentraal nr. 6, Vee t. 9, telef. 96 — töötab 1. okt. 1932.

Lihatsentraal nr. 15, Vilmsi t. 11 — „ 20. juul. 1934.

Lihatsentraal nr. 25, Riia t. 43 — „ 15. sept. 1934.

Kohalikuks ärijuhiks on Alf. Mumme, Vee t. 9, telef. 96.

Pärnu Mere- ja Kalameeste Ühisus

Asutatud
1908. a.

„**JAHTA**“

Asutatud
1908. a.

Jannseni t. 1.
Kõnetr. 3-73.

Eadu
Lootsi 1.
Kõnetr. 2-41.

Võrgud,
mutid,
igasugused selised.

Värsked vimmad, kohad,
ahvenad, angerjad, särjed
jne. Suitsetatud vimmad,
ahvenad jne. Soolatud eks-
portvimmad, räimed.

Sõjaväe Majandusühisus.

Pärnu osakond — Rüütli tän. 27.

Sõjaväe Majandusühisus asutati ja algas oma tegevust 1920. aasta teisel poolel. Algatajateks ja juhtijateks olid tolelaegsed polkovnikud J. Unt †, P. Lill ja Kann. Uus algatus tekitas nii kaitseväelastes kui ka eraostjaskonnas suurt huvi ja poolehoidu. Põhimõtteks on võetud varustada ostjaskonda hea kaubaga õiglaste hindade juures.

1934. aasta peakoosolekul valitud juhatus koosseis: Esimees. kindral-major T. Rotberg liikmed kol. G. Viard, kol. M. Tuisk ja kol. F. Kasekamp. Revisjonikomisjon: Kol. Kattai, kv.-am. A. Leht ja kv.-am. J.

Pullerits. Pärnu osakonnas kv.-am. P. Margusson. Üldärijuhiks on hra G. Sõerde.

Sõjaväe Majandusühisus 14 aasta jooksul on kasvanud üheks suuremaks ühisuste peres. Ühisusel on praegu 9 kauplust, rätsepa- ja kingsepatöökojad. Ühisuse liikmeteks on kaitseväelased ja eraisikud.

Peakauplus asub Tallinnas Pikk tän Nr. 11, harukaplused: Tallinnas: Vene tän Nr. 5, Kopli ja Juhkentali tänaval. Osakonnad vanuse järjekorras Tartus, Võrus, Rakveres, Pärnus ja Narvas.

Pärnu osakond, Rüütli tän. Nr. 27, avati 21. nov. 1932. aastal. Mõtte algatajateks olid kol.-lt. A. Lõhmus ja kv.-am. S. Zirnak. Möödunud kahe aasta tegevuse järgi on Pärnu osakond jõudnud osakondade läbimüügi poolest teisele kohale, mis annab tunnistust, et kaitseväelaste ühine ettevõtte on kohapeal lugupidamist leidnud.

Osakonna juhiks on hra A. Grünberg.

**Ühistegevus on võimsam tegur
üksikute inimeste ja tervete rahvaste
lähendamisel üksteisele.**

Pärnumaa Kaubandusekooli õpilaste kooperatiiv.

Asutatud 1933. a.

Toimetab koolitarvete müüki õpilastele, andes ühtlasi praktikat müügitehnikas, kirjavahetuses ja raamatupidamises.

1933./34. õppeaastal oli kooperatiivil 85 liiget, osamaks Kr. 0.25 ja kaupa müüdi Kr. 388.14 eest.

Kaubamüügist saadud kasu jaotati: osakasuks 8%, õpilaste ühisalgatuste toetamiseks Kr. 20.— ja ülejäänud osa tagavarakapitaliks.

Pärnu Rätsepatööstuse Artell.

Pärnus, Brackmanni tän. 11.

Pärnu Rätsepatööstuse Artell on asutatud 1920. aastal. Juhatuses on praegu: H. Schmidt — esimees, J. Kalpus — kirjatoimetaja ja M. Klein — laekahoidja; revisjonikomisjonis on M. Lage ja S. Runge. Liikmeid on artellil 7.

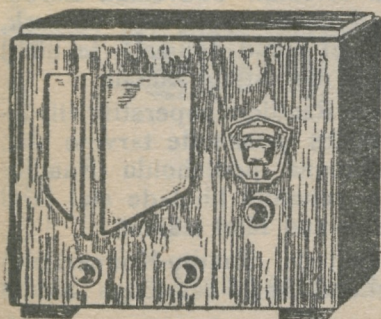
Parim ja täielikum
Koloniaal- ja delikatess-
Kauplus Pärnus

Sõjaväe
Majandusühisus,

Ruutli tän. 27, telef. 297.

Pudu- ja parfümeeria osakond.

Raadio-Kooperatiivi siht ja tegevus.

Raadio-Kooperatiiv asutati grupi raadioharrastajate poolt 1931. a. selleks et vahetalituskulude vähendamise teel hõlbustada raadiovastuvõtjate soetamist ja kasutamist, aidates ühtlasi kaasa meie oludes sobivate aparaatide ja osade valmistamisele ning levikule.

Raadio-Kooperatiiv alustas kaubanduslikku tegevust 18. sept.

1933. a. Lühikese ajaga on tema tegevus kasvanud võrdlemisi suureks ja ta on raadiohuviliste keskel leidnud sooja poolehoiu.

Eesti raadioasjanduses oli viimasel ajal märgata seisakut. Müügil leidsid vaid kõrgehinnalised aparaadid, mis ei olnud jõukohased paljudele, kes oleksid soovinud omale soetada raadiovastuvõtjat. Samuti kõrged olid osade ja tarvete hinnad, mis tegi raskusi seniste vastuvõtjate täiendamisele, uuendamisele ja kasutamisele.

Kui Raadio-Kooperatiiv umbes aasta tagasi alustas tegevust, siis Eesti suuremad raadioärid, kes juba hulk aastaid olid harjunud valitsema täieliselt üksinda raadioturгу, võtsid uue võistleja vastu üleolevalt ja kuulutasid sellele peatset kadu. Kuid Raadio-Kooperatiiv on selle aastaga saanud juba kindlalt jalad alla ja on suutnud oma tegevusega sünnitada raadioaparaatide ja raadiotarvete hindades täieliku pöörde.

Võrkvastuvõtjatest varem Eestis alla paarisajakroonise hinnaga leidsid müügil vaid mõni üsna vananenud tüüp, moodsamad aparaadid aga maksid 300—600 krooni. Raadio-Kooperatiiv tõi turule vastuvõtjad, millised hinnalt on pea kõik alla kahe saja krooni ja millised kogu maal lühikese ajaga võitsid üldise populaarsuse. Seda mitte üksi hindade odavuse tõttu, vaid peamiselt sellepärast, et need mõõdukate hindadega aparaadid praktiliselt rahuldavad samu nõudmisi, mis meie oludes muinasjutuliste hindadega luksusaparaadid.

Samuti oli lugu ka patareiaparaatidega ja eriti nende juure kuuluvate anoodpatareidega, milliseid Raadio-Kooperatiiv senise 12 kr. asemel hakkas müüma 9 kr.

Tarvitajate varustamiseks raadiolampidega Raadio-Koope-

ratiiv hankis endale kuulsa Inglise Marconi vabriku esinduse ja tõi turule ühes Ameerika aparaatidega ka Ameerika raadiolambid, millised on võrratult odavamad Euroopa lampidest. Alul oli Ameerika lampide vastu suur umbusk, kuid aasta on näidanud, et selleks ei olnud põhjust, ja nüüd on Ameerika lampe müügil küllalt ja ka ostjaid küllalt.

Analoogilise hindadealandamise Raadio-Kooperatiiv viis läbi ka aparaatide osade, valjuhääldajate ja muude tarvete alal. See kõik on suurendanud tarvitajaskonna poolehoidu Raadio-Kooperatiivile, ja teised firmad on sunnitud hindade alal järgi tulema, kuigi nad seda seni ei ole teinud täiel määral.

Raadiohuvilistel on põhjust suhtuda Raadio-Kooperatiivi tegevusse usaldavalt ja oma poolehoidu ning kaastööga aidata kaasa tema tegevuse arenemisele.

Raadio-Kooperatiivi pääkauplus asub Tallinnas, Lai t. 7., osakonnad Tartus, Aleksandri 3 ja Pärnus, Rüütli 40.

Raadio-Kooperatiivi juhatusse kuuluvad: esimees A. Odenberg, abiesimees H. Võrk, laekahoidja K. Reinmann, laekahoidja abi O. Kirspuu ja sekretär R. Saving. Revisjonikomisjoni kuuluvad K. Tamberg, K. Stokberg ja Rich. Saving.

Paekaupluse ärijuhi kohuseid täidab juhatusle liige R. Saving, Tartu osakonna tegevust juhib P. Mägi ning Pärnu osakonna oma H. Peterson.

Pärnu linna VIII algkooli õpilaste kooperatiiv.

Ühisostude kaudu võimaldatakse õpilastele saada koolitarbeid odavama hinnaga. Kauba müügist saadud kasu tarvitatakse vaesemate õpilaste toetamiseks.

Kauba läbimüük 1933./34. õppeaastal oli kr. 140.—

Pärnu Kalandusekooli õpilaste kooperatiiv.

Asutatud 1930. a.

Liikmeid 24. Osamaks Kr. 0.50 1933/34. a. kauba läbimüük Kr. 60.—

Puhaskasust arvati 8% osakasuks ja ülejäänud summa tagavarakapitaliks.

Pärnu Kirjastuse Ühisus

Pärnus, Rütli tän. 39, telef. 19.

Raamatukauplus

Jõuluhooajaks ilukirjanduslikud uudisteosed ja igasugune muu ilukirjandus, lasteraamatud, Ed. Taska ateljee peennahatööd, albumid, kirjamäpid, -blokid, portfellid, jõulupuu-, ilu- ja saraküünlad, lastele kuubikud, tähepakid, mängud jne.

Asutustele ja ettevõtetele kontori- ja igasugused kantsleiraamatud. Ühistegelise Liidu rakendusraamatute ladu.

„Pärnu Päevaleht“

Ilmub 6 korda nädalas. On sisukam ja värskema informatsiooniga erakondadest rippumatu ajaleht. Suure leviku tõttu soodsam leht kuulutamiseks igale mõjuvat reklaami teha soovijale.

„Pärnu Päevalehe“ koos „Päevalebega“ tellides ehk ostes lugeja saab kaks ajalehte ühe lehe hinnaga.

„Pärnu Päevalehe“ tellimiste vastuvõtmine 1935. a. peale on avatud.

Trükikoda „OMA“

Hommiku t. 2, telef. 325.

Valmistab igasuguseid trükiteid lihtsamatest kuni mitmevärviliste ilutrükiteideni.

No

1856 (15.10.71)

REGISTRAR GENERAL

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]